

JARMILA PANEVOVÁ – MARIE MIKULOVÁ
Matematicko-fyzikální fakulta
Univerzita Karlova v Praze

PŘÍSLOVEČNÉ URČENÍ SROVNÁNÍ V ČEŠTINĚ*

V článku se analyzují české srovnávací konstrukce vyjadřující shodu a rozdílnost mezi srovnávanými entitami, okolnostmi, ději apod. Vzhledem k tomu, že jejich velká většina představuje na povrchové syntaktické rovině komprimaci složitějšího sdělení, klade se zde důraz na způsob jejich doplnění do explicitní predikace na rovině významové stavby věty. Námi navrhovaná reprezentace zohledňuje fakt, že do srovnávací konstrukce bývají zanořeny další okolnosti, které jinak než členem závislým na srovnávací konstrukci adekvátně zachytit nelze (*Tvoje matka vypadá stejně jako před deseti lety* → *Tvoje matka vypadá, stejně jako vypadala před deseti lety*).

Klíčová slova: určení srovnání shodou, určení srovnání rozdílem, určení srovnání přímé, významová rovina, gramatikalizovaná elipsa, základ srovnání, srovnávaný člen, operátor

1. Úvod

Jak ukázal náš jubilant (Пипер 2011), v přirozeném jazyce existuje mnoho prostředků pro vyjádření totožnosti, podobnosti a rozdílnosti, které vykazují různý stupeň gramatikalizace. My se zde soustředíme na jeden typ jejich vyjádření v češtině shrnovaný pod pojem příslovečné určení srovnání. Ukážeme zde, že i uvnitř tohoto prostředku existuje celá řada struktur, které nejsou pro jazykový popis snadné. Jejich povrchová struktura je často založena na principu komprimace sdělení. V českých syntaxích, viz zejména (Šmilauer 1947: 282–286), se rozlišuje (i) srovnání shodou (CPR-basic) a (ii) srovnání rozdílem (CPR-than);¹ tento rozdíl je reflektován jak jejich syntaktickou strukturou, tak jejich význa-

* V tomto článku byly využity jazykové zdroje vyvinuté a distribuované v rámci projektu MŠMT ČR LINDAT/CLARIN (projekt LM2010013).

¹ V anotovaném korpusu češtiny PDT 3.0 (Bejček a kol. 2013), odkud z větší části čerpáme naše doklady, se pro ně užívá funktor CPR, pro (i) pak subfunktory *basic*, pro (ii) *than*, podrobněji (Mikulová et al. 2006), okrajově užíváme příklady z jiných elektronických zdrojů. O návrhu plánovaných úprav anotačního scénáře viz odd. 3.

mem. Kromě těchto dvou typů se okrajově zabýváme srovnáním přímým (iii) vyjadřovaným nepravými předložkami (odd. 3).

Jak plyne z větněčlenské funkce srovnání, jde vždy o výraz závislý. V případě (i) závislý výraz vyjadřuje identitu, podobnost, totožnost v širokém smyslu slova vůči ději, objektu, okolnosti výrazu řídicího. U (ii) jde o vztah komparace – tedy o porovnání dvou (nebo více) entit/dějů co do jejich vlastností. Nejjednodušší je sémantika srovnání vyjádřena v konstrukcích s nepravými předložkami, viz (1, 2, 3, 4), kde je význam určován výběrem nepravé předložky. Složitější struktury jsou u CPR-basic realizované pomocí spojky *jako* a u CPR-than se spojkou *než*. Jako nejvíce zhuštěné se jeví výrazy s významem CPR-basic. Vzhledem ke zhuštěnosti většiny povrchových vyjádření pokládáme dvě posledně jmenované struktury za gramatikalizované elipsy.² V rámci formálního několikarovinového popisu nazývaného Funkční generativní popis³ pro hloubkovou (významovou, tektogramatickou) reprezentaci srovnání navrhujeme doplněnou verzi těchto struktur takovou, aby byla jednoznačná a aby bylo užito analogických prostředků pro reprezentaci jejich různorodých podob (viz větu (5) a její významové interpretace (5', 5'')):

- (1) Český ministr má oproti svým zahraničním kolegům řadu podstatných výhod. (Prague Dependency Treebank – PDT)
- (2) Na rozdíl od lidí ze Sedlčan v této chvíli již víme, co se stalo. (PDT)
- (3) Přebytek státního rozpočtu je ve srovnání s loňskem poloviční. (PDT)
- (4) Tržby jsou ve shodě s očekáváním.
- (5) Pavel má lepšího zubaře než Petr Novák.
- (5') Pavel má lepšího zubaře, než má Petr Novák (zubaře).
- (5'') Pavel má lepšího zubaře, než (je) Petr Novák (zubař).

² (Пипер 2011: 185) je řadí mezi morfosyntaktické subordinační prostředky.

³ Původní verze Funkčního generativního popisu viz (Sgall 1967), syntax je nově zpracována v (Panevová a kol. 2014), k pojetí elipsy viz více (Mikulová 2011) a (Hajičová, Mikulová, Panevová 2015).

2. Charakteristika analyzovaných konstrukcí

V konstrukcích, jejichž analýzou se zde zabýváme, předpokládáme, že kognitivně vyjadřují univerzální triádu: comparandum – tertium comparationis – comparatum (tuto terminologii užívají v lingvistice také (Krejčí, Staljanova 2003: 31). Její členy nejsou vždy explicitně vyjádřeny, přesto jsou tyto konstrukce srozumitelné. Homonymní zůstává menší počet dokladů se srovnávací sémantikou typu věty (5).

2.1 Vztah podobnosti (CPR-basic)⁴

(6) Jirka běhá stejně rychle jako Pavel.

(7) Zuzana peče buchty jako její maminka.

Ve větě (6) se srovnává Jirka (comparandum, při sémantické interpretaci tu budeme mluvit o **základu srovnání**) a Pavel (comparatum, pro nějž budeme používat termín **srovnávaný člen**) co do rychlosti jejich běhu, která zde slouží jako tertium comparationis (společně tyto tři složky vyjadřují, že Jirkův běh je stejně rychlý jako Pavlův běh);⁵ pro spojovací část základu srovnání a srovnávaného členu užíváme termín **operátor – stejně jako**.⁶ Jako operátory se pro význam podobnosti vedle slov *stejný/stejně jako* užívá např. slovo *podobný/podobně jako*. U Zuzany a její maminky ve větě (7) je implicitně vyjádřeno, že způsob (popř. výsledek) jejich pečení buchet je stejný, ale v této větě není lexikálně specifikováno, jaký je. Lze ho pochopit z kontextu, situace apod.⁷ Do významové reprezentace věty (7) doplníme proto operátor *stejně* spojující Zuzanin způsob pečení s maminičím, pro který však není v povrchové struktuře lexikální výraz. Navrhujeme tedy pro rekonstrukci gramatikalizované elipsy s opakovaným predikativním výrazem doplnění obecným zájmeným adverbiem *nějak*. Pro významovou reprezentaci věty (7) pracujeme s verzí (7') doplněnou o slova v závorce:⁸

⁴ K srovnání pomocí sekundárních předložek se vrátíme v odd. 3 po analýze konstrukcí složitějších.

⁵ Tertium comparationis je zpravidla jen termín pojmový, z kontextu inferovaný.

⁶ Chojak (2009: 85) pro tento význam užívá termínu funktor. Tento termín je však v našem popisu již obsazen.

⁷ Stranou našich pozorování zůstávají případy se spojkou *jako* používanou jako stylistický obrat pro paralelnost dvou dějů (pro (7) interpretaci *Zuzana peče buchty a její maminka také peče buchty*).

⁸ S interpretací srovnávaných členů s pomocí závislých predikací počítají také (Пипер,

(7') Zuzana peče buchty (stejně) jako (nějak) (peče buchty) její maminka.

Operaci rekonstrukce (7) na (7') pokládáme za standardní způsob zkracování závislých predikací tohoto typu (v generativní gramatice se o těchto konstrukcích mluví jako o „small clauses“).⁹ Tento náš postup je motivován také faktem, že uvnitř srovnávaného členu může být zapuštěno další adverbialní určení, viz (8), kde řídicí predikát *bydlet* je rozvit konstrukcí obsahující zároveň srovnání – *pohodlnost bydlení* a lokaci – *na venkově/v Praze*). Stejně problémy, kde prostý pád funguje jednou jako podmět komprimované srovnávací konstrukce, podruhé jako předmět, představují věty (9', 9''), které by bez doplnění struktury do úplné závislé predikace byly zachyceny stejně, ačkoliv je zřejmé, že synonymní nejsou. Reprezentace příkladů (8, 9) bez doplnění struktury není v závislostní gramatice možná, příklady signalizují komprimaci členů uvnitř celé této konstrukce.¹⁰

(8) Pavel bydlí na venkově stejně pohodlně jako v Praze.

(9') Jan miluje sestru jako maminka. (= *jako sestru miluje maminka*)

(9'') Jan miluje sestru jako maminku. (= *jako Jan miluje maminku*)

Jak prokazují věty (7) a (8), ve srovnávací konstrukci může povrchově chybět nejen operátor, ale také predikát srovnávaného členu. Ve větách (7, 8, 9) je ve významové struktuře doplněn predikát lexikálně totožný s predikátem v základu srovnání (spolu s jeho obligatorním valenčním členem, např. ve větě (7)). Ve větě (5'') výše a doplněné větě (10') je však do srovnávací konstrukce doplněno sloveso *být*.

(10) Kašpárková si připadala jako honicí pes. (PDT)

(10') Kašpárková si připadala (stejně) jako (kdyby byla) honicí pes.

Клајн 2014: 328). Větu *Vredan je kao mrav* autoři vysvětlují jako *Vredan je kao je vredan mrav*.

⁹ Rekonstrukce většiny „eliptických“ vět jsou, jak konstatuje (Grochowski 1978), vždy druhotné, příznakové, až nepřirozené, což Grochowského spolu s jinými argumenty vede k popření fenoménu elipsy jako takového. Pro nás jsou ovšem teoretickým konstruktem pro zápis věty na rovině významové stavby.

¹⁰ Viz též *Příruční mluvnici češtiny* (1995: 455): „Např. větu *S tebou mluvil jinak než s panem učitelem* lze rekonstruovat z teoreticky možného souvětí *S tebou mluvil jinak, než mluvil s panem učitelem*, což umožňuje vyložit pádovou formu substantiv v příslovečném výrazu“.

Materiál potvrzuje hypotézu, že nepřítomný predikát může v rekonstruované části nabýt lexikální hodnoty shodné s jeho řídicím predikátem (viz (7, 8, 9), nebo jde o doplnění predikace s *být* (existenčním, sponovým), viz (10), kterou bychom stěží mohli rekonstruovat jako (10''):

(10'') Kašpárková si připadala (stejně) jako (si připadá) honici pes (nějak).

Pokud nastane případ odporující této hypotéze, musí být rozdílný predikát srovnávaného členu explicitně vyjádřen, viz (11, 12):

(11) Rusové mají byrokracii stejně rádi, jako Italové milují své děti. (ČNK)

(12) Lidé mohou čerpat energii od jiných lidí stejně tak, jako to dělají rostliny. (web)

V komprimovaných predikacích může jít o srovnání způsobových, lokálních okolností, vlastností apod., viz např. (13, 13'), kde se za redukovaným doplněním skrývá stejný způsob přejímky slov z čínštiny pro čaj a pro jasmín a knihu.

Problematictější pro náš popis je způsob doplnění závislé predikace tam, kde je ve srovnávaném základu tertium comparationis explicitně lexikálně vyjádřeno, např. *nadšeně* v (14,14'), na rozdíl od verze v (15):

(13) Čaj je z čínštiny stejně jako jasmín a kniha. (PDT)

(13') Čaj je z čínštiny stejně jako (je z čínštiny) jasmín a kniha (nějak).

(14) Přesto se Francie nadšeně raduje tak, jako se radovala tehdy. (PDT)

(14') Přesto se Francie nadšeně raduje (stejně) tak, jako se radovala (nadšeně/?nějak) tehdy.

(15) Přesto se Francie raduje, jako se radovala tehdy.

(15') Přesto se Francie raduje (stejně), jako se radovala tehdy (nějak).

Pro doplnění obecného výrazu *nějak* v (13) a (14) mluví požadavek jednotného řešení srovnávacích konstrukcí, kde operátor v řídicí klauzi nemusí být nutně vyjádřen jako v (15); pro doplnění opakovaného adverbia svědčí fakt, že způsob radování je jak ve (14), tak v (15) u srovnání s podobností shodný se způsobem lexikálně vyjádřeným v řídicí predikaci. Na podobně problematické příklady narazíme i v oddíle 2.2.

2.2 Vztah rozdílnosti (CPR-than)

Vztah označovaný CPR-than se liší od CPR-basic v jednom zásadním ohledu: operátor srovnání je tu vždy explicitně vyjádřen, a to buď komparativem adjektiva/adverbia, nebo odvozeninami od základu zájmena *jin-* (*jiný*, *jinak*), popř. adjektivem/adverbiem *rozdílný/rozdílně*, ojediněle *protikladně*. Srovnání rozdílem je u těchto řídicích slov valenční, viz (Panevová 2007, 2008). S významem CPR-basic má ovšem CPR-than mnoho rysů společných (např. kumulace významů ve srovnávaném členu, v (20) srovnání a lokace). K popisu CPR-than přistupujeme analogicky jako k CPR-basic, tj. doplňujeme komprimované vyjádření na úplnou predikaci, viz (16, 16'), kde ovšem čelíme stejnému problému, jaký jsme zmiňovali u dvojice (14) a (15). Vzhledem k tomu, že u CPR-than explicitně vyjádřený operátor vypovídá o vyšším stupni srovnávané vlastnosti v základu srovnání než ve srovnávaném členu, je v něm doplnění odpovídajícím lexikálním prostředkem více nasnadě než doplnění obecným zájmenem (spíše *rychle* než *nějak* v (16'), spíše *úspěšná* než *nějaká* v (17')). Někdy však kontext mluví spíše pro obecný lexikální prvek (viz dvojici (18)), v některých případech se do rekonstruované věty nabízí opozitum komparačního adjektiva (např. v (19') lépe vyhovuje opozitum *velký* namísto opakování komparačního adjektiva v pozitivu – *malý*). Tento problém vyžaduje další podrobnější studium.

- (16) Rozšíření NATO by se mohlo odbýt rychleji než rozšíření Evropské unie. (PDT)
- (16') Rozšíření NATO by se mohlo odbýt rychleji než (se odbude) rozšíření Evropské unie (rychle/?nějak).
- (17) Domácí pohárová soutěž byla pro Chelsea úspěšnější než liga. (PDT)
- (17') Domácí pohárová soutěž byla pro Chelsea úspěšnější než (pro Chelsea) (byla úspěšná/?nějaká) liga.
- (18) Cyklisté se chovají rizikověji, než dříve. (web)
- (18') Cyklisté se chovají rizikověji, než (se chovali) dříve (nějak/?rizikově).
- (19) Irská republika je jen o něco málo menší než Čechy s Moravou. (PDT)
- (19') Irská republika je jen o něco málo menší než (jsou) Čechy s Moravou (velké/?malé/?nějaké).

Doplnění pomocí lexikálně zobecněného prvku pokládáme za jedinou možnost zachycení, pokud jako operátor slouží odvozeniny od *jin-*, viz (20–21'), kde lexikální protějšek k tomuto výrazu ve srovnávaném členu lze stěží doplnit (bez pomoci pragmatiky; mnohdy o jeho lexikální specifikaci ve vyjádření ani nemusí jít):

(20) Podmínky jsou ve městech jiné než na venkově. (PDT)

(20') Podmínky jsou ve městech jiné než (jsou podmínky) na venkově (nějaké).

(21) Metro jezdí v Londýně jinak než v Praze.

(21') Metro jezdí v Londýně jinak, než (jezdí metro) v Praze (nějak).

Srovnávací aspekt se objevuje také v souvětích, kde ve srovnávacím obratu je vypuštěno celé srovnávací jádro a uvedena je jen nějaká okolnost, vyjádřená ve významové struktuře zapuštěnou závislou klauzí, tento jev je společný pro CPR-basic (22–22') i CPR-than (23–23'):

(22) Dělal kotrmelce, jako když byla malá.

(22') Dělal kotrmelce (stejně), jako (dělal kotrmelce nějak), když byla malá.

(23) Udělal větší hloupost, než když někdo ukradne kousek čokolády.

(23') Udělal větší hloupost, než (je velká/?malá/?nějaká hloupost), když někdo ukradne kousek čokolády.

Ve větách (24, 25) má klauze zapuštěná do srovnání jinou syntaktickou funkci než v (22) a (23) a srovnávaný člen je zanořen ještě hlouběji:

(24) Bylo větší horko, než jsme čekali.

(24') Bylo větší horko, než jsme čekali, (že bude horko) (velké/?nějaké).

(25) Při privatizačních experimentech zašla armáda zřejmě dál, než bylo zdrávo. (PDT)

(25') Při privatizačních experimentech zašla armáda zřejmě dál, než (kam) bylo zdrávo (zajít při privatizačních experimentech).

2.3 Přejídné případy („pseudosrovnání“)

Vzhledem k polyfunkčnosti spojky *než* ustupuje v některých případech srovnávací aspekt, takže je ve větě uvozené touto spojkou obtížné najít paralelní strukturu k předpokládanému srovnávacímu základu, viz (25, 26):

(25) Raději totiž havaruji, než bych ji přejel. (PDT)

(26) Moje rodina mě častěji dloubala pod žebra, než ochraňovala. (PDT)

Ve větách (25, 26) je přítomen komparativ, který vyžaduje doplnění srovnáním, ale jeho doplnění paralelní strukturou tu není možné. Také výrazy odvozené od základu *jin-* se někde ze stejných důvodů (bez průhledné paralelní struktury v jejím pozadí) odklánějí od srovnávacího významu a nabývají významu omezovacího až odporovacího (27, 28), které lze parafrázovat jako (27'), kde možná místa nákupu ovoce se omezují tím, že to nebude trh, v (28') čas dokončení dopisu vylučuje zítřek, omezuje tedy dobu dopsání na jiné časové určení, než je zítřek:

(27) Koupíme ovoce jinde než na trhu.

(27') Koupíme ovoce někde, ale nebude to na trhu.

(28) Dopíšu dopis jindy než zítra.

(28') Dopíšu dopis někdy, ale nebude to zítra.

3. Srovnání podobnosti a rozdílu vyjádřené předložkovými výrazy

V odd. 1 jsme jako motivační příklady pro srovnání podobnosti a rozdílu uvedli věty (1–4), v nichž je srovnávací aspekt promítnut do součásti sekundární předložky. Tyto nominální skupiny vyjadřují **srovnání přímo**, opět může jít o srovnání na bázi podobnosti nebo na bázi rozdílnosti. Není potřeba rekonstruovat srovnávací obraty na pozadí vedlejší věty, protože se uvnitř srovnání nekumulují určení s různým významem, jako tomu bylo např. v (20), (21) a jiných příkladech analyzovaných výše. Srovnávané objekty/okolnosti jsou prostřednictvím předložky srovnávány přímo. Předložky *ve srovnání s*, *na rozdíl od*, *proti/oproti* se sice zdají být vzájemně zaměnitelné, při bližším zkoumání se ukazuje, že vzájemná zaměnitelnost není absolutní. Dokladem toho je jistá sémantická defektnost věty (29c), která by měla vyjadřovat srovnání na bázi podobnosti, a nepřijatelnost vět v (29e), konstatujeme-li totiž, že jsou oba způsoby cestování stejné, použijeme spíše koordinační konstrukci, popř. jiné vyjádření (*Cestování autobusem a cestování letadlem jsou stejné* nebo *Cestování autobusem je stejné jako cestování letadlem.*). Na škále (29a – 29e) chceme především ukázat, že předložkové výrazy uvozené *ve srovnání s* a *na rozdíl od/oproti* nejsou obecně zaměnitelné, nejsou tedy plně synonymní (sémantikou těchto výrazů se zabýval (Jelínek 1959). Příklady (29a) a (29b) jsou typické příklady s přímým srovnáním kandidující na zaměnitelnost (synonymii). Jejich další

varianty, v nichž je opuštěno srovnávací hledisko pohodlnosti cestování a respektuje se sémantické hledisko podobnosti a rozdílnost, naznačují, že situace je složitější.

(29a) Ve srovnání s cestováním autobusem je cestování letadlem pohodlnější.

(29b) Na rozdíl od cestování autobusem je cestování letadlem pohodlnější.

(29c) ?Ve srovnání s cestováním autobusem je cestování letadlem stejné.

(29d) Ve srovnání s cestováním autobusem je cestování letadlem jiné.

(29e) *Na rozdíl od cestování autobusem je cestování letadlem stejné./*Oproti cestování autobusem je cestování letadlem stejné.

Dalším argumentem pro jemnější rozlišování srovnání shodou a rozdílem u přímého srovnání je existence dalších sekundárních předložek *ve shodě s*, *v souladu s*, které systémově tvoří opozitum k předložce *na rozdíl od*, viz (30), a o zaměnitelnost s ní v uvedených příkladech (29) tedy nemůže jít:

(30) Sobotka by měl se sankcemi postupovat *ve shodě s* Evropskou unií. (web)

Významy srovnání vyjádřeného přímo se jeví jako klasický systém sémantických opozic a podle toho bude třeba upravit scénář pro syntaktickou anotaci v následujícím smyslu: Přímé srovnání s absolutní shodou se vyjadřuje (a) primárně předložkovými výrazy *ve shodě s*, *v souladu s*; (b) přímé srovnání rozdílem výrazy *na rozdíl od/proti/oproti*, (c) jako neutrální prostředek pro shodu a rozdíl se jeví výraz uvozený *ve srovnání s*.

4. Frekvence přísluvečného určení srovnání v PDT 3.0

Stručná statistika výskytu analyzovaných srovnávacích konstrukcí (viz Tabulka 1) vychází z uzavřené verze korpusu Prague Dependency Treebank 3.0 (Bejček a kol. 2013), do níž nebylo ještě promítnuto nové řešení přímého srovnání, jak ho prezentujeme zde v odd. 3.

CPR-basic	1 227		
CPR-than	482		
CPR-non-agrt	314	ve srovnání/v porovnání	83
		na rozdíl od	93
		proti/oproti	120
CPR-agrt	47	v souladu s	44
		ve shodě s	3

Tabulka 1: Frekvence přísluvečného určení srovnání v PDT 3.0

5. Závěr

Příslovečné určení srovnání je bohaté co do forem vyjádření i co do sémantických distinkcí v dosavadních pracích prezentovaných zpravidla příliš hrubě. V této stati pokládáme za centrum výrazů pro význam shody/podobnosti konstrukce vyjádřené (*stejně*) *jako*, pro význam rozdílu konstrukce uvozené *komparativem* + *než*. Skutečnost, že takové konstrukce představují velmi často struktury komprimující závislou klauzi, způsobuje řadu obtíží při snaze o jejich jednotný a adekvátní popis. Jedna obtíž spočívá v tom, že po *jako* a *než* uvádějících srovnání bývá zanořeno další určení s významem lokálním, časovým apod. Reprezentace významu věty vyžaduje totiž rekonstrukci závislé predikace takovou, aby byl prostor pro zachycení jak výrazu řídicího srovnávaný člen, tak výrazu do ní zanořeného, viz věty (20–21). Druhá obtíž plyne z toho, že taková rekonstrukce je často nesnadná. Sice nejčastěji je třeba doplnit predikát lexikálně identický s predikátem v základu srovnání (většinou i s jeho obligatorními valenčními členy), jindy se pro doplnění nabízí predikace se slovesem *být* (sponovým, existenčním), viz věty (5', 10). Třetí obtíž je ovlivněna tím, že ve srovnávacím souvětí nemusí být povrchově vyjádřeny všechny tři členy srovnávací struktury (comparandum - základ srovnání / tertium comparationis / comparatum - srovnávaný člen spojené pomocí operátoru). Ve větách *Požadavky u České spořitelny jsou jako u Komerční banky* / *Požadavky u České spořitelny jsou jiné než u Komerční banky* se v prvním případě jednoduše doplní operátor *stejně* (*jako*), v druhém případě je vyjádřen jako *jiné než*. V obou případech se srovnávají vlastnosti požadavků v obou bankovních institucích, ale lexikální specifikace, o jaké požadavky jde, chybí. Z hlediska úplnosti významové struktury těchto vět doplňujeme chybějící člen pomocí obecného lexému *nějaký*. Otázku hranic mezi opakováním lexému z řídicí predikace a jeho substitucí obecným lexémem *nějak*, *nějaký* ve srovnávaném členu necháváme zatím otevřenou pro další diskusi. Ilustrujeme zde také věty zdánlivě srovnávací, ale významově se od vlastního srovnání vzdalující (viz zejména věty (24–27).

Okrajově se zabýváme analýzou vět, v nichž je srovnání uvozeno sekundárními předložkami (*ve srovnání s*, *na rozdíl od*, *proti/oproti*, *ve shodě s*, *v souladu s*) a snažíme se zjistit jejich významové nuance. Stranou naší pozornosti zatím zůstal způsob zachycení srovnávacích výrazů měrových (typu *tyč delší než dva metry*).

LITERATURA

- Bejček, Eduard et al. 2013. *Prague Dependency Treebank 3.0*. Data/software. Prague: Univerzita Karlova v Praze, MFF, ÚFAL, Czech republic [<http://ufal.mff.cuni.cz/pdt3.0/>].
- Grochowski, Maciej. 1978. Czy zjawisko elipsy istnieje? // *Tekst. Język. Poetyka*. Ed. M. R. Mayenowa. Wrocław: Ossolineum: 73–85.
- Hajičová, Eva, Marie Mikulová, Jarmila Panevová. 2015. Reconstructions of Deletions in a Dependency-based Description of Czech: Selected Issues // *Proceedings of the Third International Conference on Dependency Linguistics (Depling 2015)*. Uppsala: Uppsala University, 131–140.
- Chojak, Jolanta. 2009. *Zrozumieć jak. Studium składniowo-semantyczne*. Warszawa: Uniwersytet Warszawski, Wydział polonistyki.
- Jelínek, Milan. 1959. Předložková a spojková platnost výrazů se jménem „rozdíl“ („na rozdíl od čeho“ aj.). *Naše řeč* 42, 1–2: [<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=4666>]
- Průruční mluvnice češtiny*. 1995. Eds. P. Karlík, M. Nekula, Z. Rusínová. 1995. Praha: Lidové noviny.
- Krejčí, Pavel, Naděžda Staljanova. 2003. Sémantická charakteristika přirovnání v českých a bulharských publicistických textech. *Opera Slavica* XI, 4: 31–41.
- Mikulová, Marie. 2011. *Významová reprezentace elipsy*. Praha: Ústav formální a aplikované lingvistiky.
- Mikulová, Marie et al. 2006. *Annotation on the tectogrammatical level in the Prague Dependency Treebank*. Annotation manual. Technical report no. 2006/30, Prague: ÚFAL MFF UK.
- Panevová, Jarmila. 2007. Gradation of adjectives and valency // *Gramatika a korpus/Grammar and corpora*. 2005. Eds. Fr. Štícha, J. Šimandl. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR: 197–204.
- Panevová, Jarmila. 2008. Povaha stupňování adjektiv (K „nesrovnávacímu“ užití stupňovaných forem) // *Iugi observatione ... Jubilejný zborník na počesť Lubomíra Ďuroviča*. Ed. S. Ondrejovič. Bratislava: Veda.
- Panevová, Jarmila a kol. 2014. *Mluvnice současné češtiny 2, Syntax na základě anotovaného korpusu*. Praha: Karolinum.
- Sgall, Petr. 1967. *Generativní popis jazyka a česká deklinace*. Praha: Academia.
- Šmilauer, Vladimír. 1947. *Novočeská skladba*. Praha: Ing. Mikuta.
- Пипер, Предраг. 2011. О изражавању истог и различитог у српском језику // *Грамматика и лексика у словенским језицима*. С. Танасић (ур.). Нови Сад–Београд: Матица српска–Институт за српски језик САНУ: 177–188.
- Пипер, Предраг, Иван Клајн. 2014. *Нормативна граматика српског језика*. 2. издање. Нови Сад: Матица српска.